

УДК 614.87

ДІЇ ПЕРСОНАЛУ АЕС ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЙОГО ЕВАКУАЦІЇ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ РАДІАЦІЙНИХ АВАРІЙ

А.Б. Тарнавський, к.т.н.,

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Під час виникнення на атомній електростанції (АЕС) радіаційної аварії для вжиття заходів щодо захисту обслуговуючого персоналу, локалізації аварії і ліквідації її наслідків оголошується аварійна обстановка. Вона передбачає такі основні заходи, як оповіщення штабу та керівника аварійними роботами на промайданчику (КАРП) і у санітарно-захисній зоні, аварійних груп і бригад об'єкта, обслуговуючого персоналу станції, експлуатаційного і ремонтного персоналу можливих зон забруднення, надання допомоги постраждалим та їх евакуацію, виконання робіт з локалізації аварії та ліквідації її наслідків.

При виникненні радіаційної аварії додатково до оголошення аварійної обстановки може вводиться в дію “План захисту персоналу у разі радіаційної аварії на території станції” (“План захисту персоналу ...”).

Введення в дію “Плану захисту персоналу ...” передбачає виконання таких основних заходів, як проведення радіаційної розвідки в межах зони спостереження навколо території станції, евакуацію персоналу АЕС незайнятого у роботах з локалізації аварії та ліквідації її наслідків, організацію і проведення робіт з ліквідації наслідків аварії аварійними групами і бригадами.

Рішення про оголошення аварійної обстановки, розгортання штабу КАРП та введення в дію “Плану захисту персоналу ...” приймає генеральний директор АЕС або особа яка його заміщає, а у разі їх відсутності – начальник зміни АЕС.

Оповіщення керівного складу штабу КАРП, аварійних груп і бригад виконує черговий телефоніст аварійної ділянки за вказівкою начальника зміни станції згідно існуючих схем оповіщення.

Оповіщення персоналу станції здійснює начальник зміни АЕС за допомогою радіотрансляційної мережі і по командно-пошуковому зв'язку у приміщеннях і на території АЕС.

При оголошенні начальником зміни АЕС сигналу “Радіаційна аварія” весь обслуговуючий персонал, що знаходиться на території промайданчика станції, зобов'язаний:

- негайно і безаварійно припинити виконувану ним роботу, виконати заходи загальної та технологічної безпеки тощо;
- надіти засоби індивідуального захисту органів дихання;
- по можливості негайно і безпечним шляхом залишити зону радіоактивного забруднення;
- прийняти препарат йодистого калію (за вказівкою начальника зміни станції для проведення йодної профілактики);
- припинити ходіння по відкритій місцевості, сховатися у найближчій будівлі, приміщенні;
- виключити (зменшити) можливість проникнення радіоактивних речовин у приміщення;
- при необхідності надати першу медичну допомогу постраждалим;
- дотримуватися спокою, уважно слухати і строго виконувати вказівки та інструкції начальника зміни станції.

З оголошенням на АЕС аварійної обстановки і введенням в дію “Плану захисту персоналу ...” всі роботи в межах санітарно-захисної зони (СЗЗ) припиняються. Керівники підприємств та організацій, що знаходяться в межах СЗЗ забезпечують виведення свого персоналу за межі СЗЗ у відповідності з існуючими планами захисту персоналу.

Організацію робіт і проведення заходів щодо локалізації та ліквідації наслідків аварії у приміщеннях, на проммайданчику АЕС та у СЗЗ виконує штаб КАРП.

Генеральний директор АЕС є керівником аварійних робіт на проммайданчику і у СЗЗ та очолює штаб КАРП. Штаб КАРП розташовується у захищеному пункті управління на проммайданчику. Командири аварійних груп і бригад АЕС організують позмінну роботу ланок і груп для робіт з ліквідації наслідків радіаційної аварії.

Евакуація персоналу, що не входить до складу аварійних груп і бригад та обслуговуючого персоналу, посади якого не входять у “Мінімальний склад наскрізної зміни на АЕС, що забезпечує в умовах надзвичайної ситуації безпечне ведення технологічного процесу”, проводиться в порядку визначеним планом евакуації населення. Рішення про евакуацію іншого оперативного персоналу, що не знаходиться на зміні, приймається керівником аварійних робіт на проммайданчику.

Бригада радіаційної та хімічної розвідки АЕС здійснює певні види розвідки у приміщеннях, проммайданчику АЕС та у СЗЗ, визначає місця радіаційного та хімічного забруднення, маршрути евакуації персоналу, пересування аварійних груп і бригад. Зони забруднення позначаються спеціальними знаками.

Про радіаційну обстановку, проведення йодної профілактики та необхідності виконання інших захисних заходів персонал АЕС оповіщається через гучномовний зв'язок і радіотрансляційну мережу.

Медичне забезпечення обслуговуючого персоналу складається з двох етапів: перший етап включає в себе надання першої медичної і першої лікарської допомоги; другий – надання спеціалізованої медичної допомоги постраждалим.

Надання першої медичної допомоги постраждалим здійснюється особовим складом санітарних постів цехів, а також самими постраждалими у порядку самодопомоги.

Начальники змін цехів (начальники цехів) забезпечують доставку уражених (після проходження санпропускника) в медпункт АЕС, де їм надається перша (долікарська) медична допомога та здійснюється сортування за ступенем важкості ураження.

Евакуація уражених з території АЕС здійснюється силами бригад швидкої допомоги, а при великій кількості уражених – автотранспортом АЕС.

При радіоактивному забрудненні потерпілого і неможливості проведення санітарної обробки без хірургічного втручання, постраждалий супроводжується дозиметристом у місто-супутник АЕС, де до операції залучаються дозиметристи лабораторії зовнішньої дозиметрії АЕС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. Техногенна та природна небезпека / За ред. В. В. Могильниченка. – К.: КІМ, 2007. – 636 с.
2. Комплексна (зведена) програма підвищення безпеки енергоблоків АЕС України: Екологічна оцінка. – К.: ДП НАЕК “Енергоатом”, 2012. – 298 с.